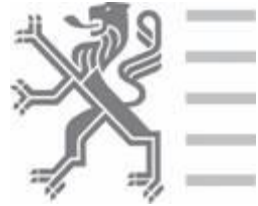

**De karavaan houdt halt.
Wat met een nomadisch circus met tent in jouw stad of gemeente?**

**Circus
centrum**

1

1. Context

Het Europees Parlement erkende in 2005 het circus als een deel van de Europese cultuur.

Circus en zeker nomadische circussen maken een wezenlijk deel uit van onze Europese cultuur en zouden idealiter moeten ingebed worden in het beleid van de lidstaten op het gebied van cultuur en evenementen.

Binnen de circusgeschiedenis is 1768 met Philip Astley een ijkpunt. In Londen creëerde hij een voorstelling met een paard en acrobatie.

Snel spreidde deze nieuwe soort cultuur zich via Dublin en Parijs over Europa om uiteindelijk een verrijking te gaan vormen voor het hele Europese culturele erfgoed. Sindsdien hebben circuskunsten zich zowel in hun klassieke als in hun hedendaagse vorm vernieuwd. Ze zijn vertrokken van een populaire basis en hebben een steeds groeiend publiek aangetrokken.

Circus is de moeder van alle kunsten, want alle disciplines van theater over dans tot de eigenlijke circustechnieken komen aan bod. Dit geheel van artistieke disciplines heeft het geraamte gevormd voor innovatie en internationale creaties op grote schaal.

Dankzij een netwerk van jeugdcircusateliers, erkende circushogescholen en gezelschappen vormt het circus een sector die professionaliseert, cultuur produceert en op structurele basis werkgelegenheid creëert.

Het is ook een interessante opvoedkundige werkvorm. Het beste bewijs vormen de talrijke amateurscholen en de steeds groter wordende belangstelling.

Er bestaan heel wat vormen van circus: van circus in tent over circus op straat tot circus in schouwburgen en zalen. Eén ding hebben ze gemeen: ze willen grenzen verleggen en een steeds groter publiek bereiken.

In stadscentra, buitenwijken en in kleine dorpen brengen nomadische circussen leven in de brouwerij. De karavaan stopt, bouwt de tent op, speelt enkele voorstellingen en verdwijnt terug.

De maatschappelijke context van vrijetijdsbeleving is ingrijpend gewijzigd, er is een overaanbod aan keuzes en keuzes worden via allerlei abonnementsystemen vooraf vastgelegd.

Voor een nomadisch circus is het niet evident ergens te landen en een publiek te bereiken. Bijna alle nomadische circussen worden niet gesubsidieerd en leven op de ticketverkoop ter plaatse.

Ook de maatschappelijke context van organiseren is gewijzigd. Terecht is er heel wat regelgeving rond bvb. brandveiligheid, afvalbeheer, geluidsnormen,... gekomen.

Het afstemmen van alle regelgeving op een werkbare dagelijkse praktijk voor nomadische circussen is nodig.

De karavaan houdt halt. Wat met een nomadisch circus met tent in jouw stad of gemeente?

De lokale besturen spelen een bepalende rol in het culturele leven van de inwoners. Die rol impliceert dat ze geïnteresseerd zijn in het ontwikkelen van 'andere' artistieke vormen die bijdragen tot de cultuurbeleving in hun gemeente.

Circus is laagdrempelig en een cultuurvorm die dicht bij de mensen staat. Door circussen toe te laten even neer te strijken op plaatsen die door publiek en gemeentediensten aanvaard zijn als publieke ruimte voor culturele activiteit, draagt het lokale bestuur bij tot de culturele erkenning van nomadische circussen.

Circussen een plek geven in een stad of gemeente is een opportuniteit om een markt, een plein of een wijk op een unieke manier te laten leven. Als een circuskaravaan ergens neerstrijkt, betekent dit meestal een tijdelijke zuurstofinjectie in de verschillende samenlevingslagen van een gemeenschap.

2

Het traditioneel nomadisch circus in Vlaanderen is een belangrijk stuk cultureel erfgoed dat nog steeds levendig is, maar door de gewijzigde maatschappelijke context ook fragiel is.

Het is belangrijk dat steden en gemeenten begrip tonen voor specifieke noden van een nomadisch circus zoals een goede zichtbare locatie binnen het stadsweefsel, maar ook ervoor zorgen dat circussen op regelmatige basis kunnen terugkeren.

Het Vlaams centrum voor Circuskunsten vzw met roepnaam Circuscentrum, is de officiële link tussen de Vlaamse overheid en het volledige circusveld waaronder de Vlaamse traditionele nomadische circussen.

Het Circuscentrum is internationaal geïnteresseerd, is vertegenwoordigd in een aantal Europese netwerken en wordt ook Europees ondersteund.

Het Circuscentrum was lid van een Europese werkgroep van de Franse organisatie HorsLesMurs, het Franse nationale onderzoekcentrum voor straattheater en circuskunsten, die een Europees handvest geschreven heeft voor het ontvangen van circussen in steden en gemeenten.

De bedoeling van dit Europees handvest is een leidraad aan te bieden.

Het Circuscentrum heeft dit Europees handvest geadapteerd aan de Vlaamse context van de steden en gemeenten, dit in de eerste plaats voor de Vlaamse nomadische circussen.

Dit voorstel van handvest wil overleg en een werkbare samenwerking tussen lokale besturen en circussen aanmoedigen, op basis van wederzijds vertrouwen tussen de twee partijen.

Het Circuscentrum is zich er van bewust dat het voor steden en gemeenten geen evidentie is om het universum van de traditionele circusfamilies te kunnen inpassen in hun gemeentelijke regelgeving.

Het Circuscentrum is er zich ook van bewust dat een aantal gemeenten of steden wel al eens een negatieve ervaring met een Vlaams of buitenlands circus zal meegemaakt hebben.

Natuurlijk is een samenwerking tussen twee partijen geen eenrichtingsverkeer en houdt dit voorstel van handvest ook een aantal engagementen van de nomadische circussen t.o.v. de steden en gemeenten in.

Het Handvest nomadische circussen is geen dwingend contract, maar eerder een intentieverklaring waarmee een lokaal bestuur de culturele waarde van het circus erkent en bij ondertekening ervan zich positioneert als een circusvriendelijke gemeente of stad.

**De karavaan houdt halt.
Wat met een nomadisch circus met tent in jouw stad of gemeente?**

Het Circuscentrum is er van overtuigd dat niet enkel het cultuurleven in jouw stad of gemeente rijker wordt door een nomadisch circus te ontvangen, ook het gemeenschapsgevoel vaart er wel bij.

**De karavaan houdt halt.
Wat met een nomadisch circus met tent in jouw stad of gemeente?**

2. Voorstel Handvest nomadische circussen

2.1. De aanvraagprocedure

DE ENGAGEMENTEN VAN HET CIRCUS

Het indienen van het verzoekschrift door het circus:

Voor de eerste geplande voorstelling zal het circus schriftelijke een volledig en gedetailleerd verzoekschrift richten tot het lokale bestuur waarin alles vermeld staat wat het nodig heeft om zich te installeren. Dit verzoek omvat:

4

- Een contactpersoon met alle contactgegevens waaronder een mobiel nummer en mailadres.
- Ondernemingsnummer (of afschrift inschrijving Kruispuntbank van Ondernemingen)
- Een korte voorstelling van het circus.
- Schema van de tournee
- De gewenste data om in de stad/gemeente te staan, met vermelding van aankomst en opbouw, de voorstellingen en de afbouw en vertrek.
- Voorstel van locatie
- Inplantingsplan (afmetingen van het in te nemen terrein en afmetingen tent) en technische beschrijving van de installaties + noodzakelijke keuringsattesten (verblijven van dieren, tenten, tribunes...)
- Technische beschrijving van de voorstelling
- Speellijst (datum en uren van de geplande voorstellingen in de betreffende stad/gemeente)
- Bewijs van het afsluiten van een geldige brandverzekering, verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en objectieve aansprakelijkheidsverzekering
- Recent positief keuringsattest voor de elektriciteit
- Kopie van het contract met een erkende dierenarts indien er dieren optreden
- Kopie van het meldingsformulier voor dieren die niet voorkomen op lijst A
- Indien nodig meer informatie betreffende de specifieke behoeften van het circus (materiaal, configuratie van de ruimte, toegang tot nutsvoorzieningen,...).
- De lijst van documenten en informatie die verwacht wordt van de gemeentediensten betreffende de installatie (beschrijving van het grondplan, nutsvoorzieningen...) of het verblijf (dokter, dierenarts en dokter van wacht)
- Rekeningnummer (terugstorten waarborg)

AANBEVELINGEN VOOR DE LOKALE BESTUREN

Behandeling van de aanvraag of verzoekschrift door de stad of gemeente:

De betrokken lokale besturen en diensten zullen alle aanvragen beoordelen op hun technische vereisten en hun culturele waarde en zullen hun antwoord schriftelijk en gemotiveerd niet later dan 2 maanden na ontvangst van het verzoekschrift bezorgen aan het betreffende circus zodat de circussen voldoende tijd hebben om hun tournees te plannen.

Bij goedkeuring worden volgende elementen opgenomen in het schriftelijk antwoord:

- De naam en contactgegevens van het aanspreekpunt bij het lokaal bestuur. Dit aanspreekpunt coördineert alle communicatie tussen het betreffende circus, de gemeente en haar verschillende diensten, faciliteert de administratieve procedures (vergunningen, verkeer- en parkeerwetgeving,...) en treedt op als bemiddelaar naar de bewoners en eventuele lokale verenigingen.
- De locatie.

De karavaan houdt halt.

Wat met een nomadisch circus met tent in jouw stad of gemeente?

5

- De data van opbouw, voorstellingen en afbouw.
- Elke informatie die specifiek nodig is voor de installatie van het circus (elektriciteit, gas, telecommunicatie, watertoevoer, afvalverwerking en -sorteerbeleid, technische diensten, materiaalvoorraad, aankondigingen en reclame,...). Bij voorkeur wordt een reglement op papier gezet en met het antwoord meegestuurd waarin alle regels van de betreffende gemeente m.b.t. het ontvangen van een circus staan opgelijst (regelgeving omtrent publiciteit, mobiliteit, nutsvoorzieningen, afval), dit geldt dan als 'gemeentelijk circusreglement'.
- Elke informatie gevraagd door het circus die nuttig kan zijn voor hun verblijf, aangezien de leden van het circus beschouwd kunnen worden als tijdelijke inwoners van de gemeente.
- Het bedrag - en termijn voor het storten - van eventuele waarborgen en retributies voor het gebruik van de ruimte, en de aanbetalingen. Ook de termijn voor het terugstorten van de waarborg wordt meegedeeld. Rekening houdend met de globale kost en de culturele waarde en diensten verleend door het circus, kunnen de lokale besturen overwegen om het circus gedeeltelijk of volledig vrij te stellen van taksen op het gebruik van de grond, materiaal van de gemeente of andere door de gemeente verleende diensten aan het circus. Het bedrag van de verblijfstaks is bij voorkeur gebaseerd op het aantal dagen van voorstelling. De gemeente kan besluiten om de dagen voor opbouw en afbraak niet aan te rekenen. Een deel van de verblijfstaks wordt door het circus betaald bij reservering van de staanplaats. Het resterende bedrag wordt vereffend bij aankomst of na de laatste voorstelling. Indien er een voorschot wordt gevraagd door de gemeente, moet dit een redelijk bedrag zijn in verhouding met de fragiele economische realiteit van nomadische circussen.

Een weigering gebeurt ook schriftelijk met motivatie.

2.2 Het formeel akkoord

Een formeel akkoord heeft als doelstelling de culturele uitwisseling te formaliseren via een partnership tussen de lokale besturen en het circus. Deze overeenkomst specificeert de engagementen van beide partijen over alle relevante aspecten op technisch en organisatorisch vlak.

2.3 Technische aanbevelingen voor de lokale besturen

2.3.1 Locatie: opbouw/afbraak

Staat en structuur van de site: de toegewezen locatie is bij voorkeur een vrije oppervlakte (bvb. geen bomen, obstakels, stadsmeubilair... in het midden van de locatie) en het moet mogelijk zijn om met vrachtwagens over het terrein te rijden en piketten te slaan.

Toegang tot nutsvoorzieningen (waterleiding, elektriciteitsnet - bij voorkeur meerdere aansluitingen)

Schoonmaak, afvoer, afval, sanitair...: zie regelgeving hieromtrent per stad/gemeente (cfr. opmaak 'circusreglement')

Aanplakborden, publiciteit...: zie regelgeving hieromtrent per stad/gemeente (cfr. opmaak 'circusreglement')

**De karavaan houdt halt.
Wat met een nomadisch circus met tent in jouw stad of gemeente?**

2.3.2 Mobiliteit en veiligheid

De stad of gemeente voorziet in toegang tot de locatie bij aankomst circus: eventuele wijziging van de gemeentelijke parkeerruimte om het konvooi toe te laten het vestigingsgebied te bereiken; voorzien van signalisatie; parkeerruimte rond het vestigingsgebied voor het konvooi voorzien.

De stad of gemeente voorziet in toegang tot de locatie voor het publiek tijdens de voorstellingen: het publiek vindt veilig zijn weg naar de circustent aan de hand van politieafsluiting.

3. Opvolging en nazorg

De verschillende partijen engageren zich om het charter verder op te volgen o.a. via communicatie naar alle Vlaamse gemeenten en een bijeenkomst van verantwoordelijke ambtenaren ervan in 2013.

Een eerste evaluatie van het charter wordt voorzien tijdens het voorjaar 2014 op basis van de ervaringen van de nomadische circussen en de gemeenten.

Circuscentrum

VVSG

**Vlaams Minister van Leefmilieu, Natuur
en Cultuur**

**Koen Allary
Directeur**

**Luc Martens
Voorzitter**

**Joke Schauvliege
Minister van Cultuur**

**De karavaan houdt halt.
Wat met een nomadisch circus met tent in jouw stad of gemeente?**

3. Besluit -

Het Handvest nomadische circussen is geen dwingend contract, maar eerder een intentieverklaring waarmee een lokaal bestuur de culturele waarde van het circus erkent en bij ondertekening ervan zich positioneert als een circusvriendelijke gemeente of stad.

Het Handvest nomadische circussen houdt ook een wezenlijk engagement van de nomadische circussen in om zich goed te informeren en zich aan de afspraken te houden.